

Beskrivelse af en didaktisk forståelses- og handleramme for pædagogisk praksis rettet mod 0 – 3 årige børn i Dragør Kommune

Børnenes start i dagtilbud (vuggestuer og dagpleje) har den allerstørste betydning for deres tillid, selvopfattelse, nysgerrighed og livsglæde. Starten har også betydning videre i børnenes liv i dagtilbud og skole. Derfor har 0 – 3 års dagtilbuddene i Dragør Kommune udviklet denne didaktiske forståelses- og handleramme i et samarbejde med 'Børn og Pædagogik' (forvaltningen) og Center for Social Bæredygtighed. Hensigten med forståelses- og handlerammen er, at der i det pædagogiske arbejde stræbes mod 'det gode børneliv' gennem et bevidst pædagogisk arbejde med at støtte udviklingen af børns kommunikative og relationelle udvikling.

Det pædagogiske arbejde foregår naturligvis i det enkelte dagtilbud og udvikles af det pædagogiske personale. Men gennem arbejdet med udviklingsprojektet TOPS er der udviklet samarbejdsformer mellem dagtilbuddene og mellem disse og 'Børn og Pædagogik', som har været til stor inspiration i det enkelte dagtilbud og betydet en yderligere faglig udvikling.

Pædagogisk arbejde i det enkelte dagtilbud

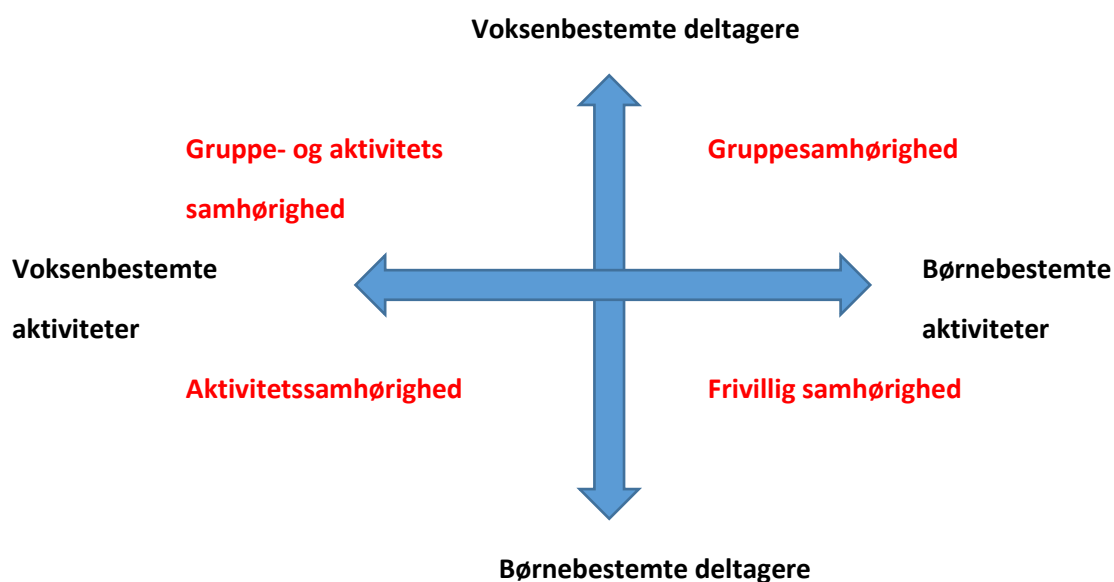
- **Alle børn indgår i et rigt sprogligt og relationelt miljø indenfor dynamiske rammer i dagtilbuddet.** Med 'alle børn' menes, at alle børn skal have mulighed for at trives og leve et godt børneliv i de institutionelle rammer uanset deres baggrund og forudsætninger. Børn er forskellige og skal behandles forskelligt for at have lige muligheder for et godt liv.
- Der udvikles metoder til **kvalitative beskrivelser af børns relationer** – indbyrdes og til de voksne (og af de voksnes relationer – indbyrdes og til børn og forældre). Børns udvikling af kommunikative og relationelle kompetencer støttes af vidende og kompetente voksne. Disse kompetencer udvikles gennem beskrivelse og analyse af børnenes samspil indbyrdes og samspillet mellem børn og voksne. Der bruges videooptagelser og nedskrevne fortællinger til at indfange og analysere mønstre i børnenes samspil og de voksnes andel i udviklingen af disse mønstre. Der udvikles en beskrivelses- og analyseramme, som kan anvendes til tolkning af videooptagelser.
- **Børn skal behandles forskelligt** for at få de bedste muligheder. De voksne udvikler opmærksomhed overfor relationer i børnegrupper og overfor det enkelte barns relationer med henblik på at kunne guide det enkelte barn. Det kræver indlevelse, nærvær og nysgerrighed overfor barnets

oplevelsesverden, engagementer og intensioner. Systematisk arbejde med beskrivelser af kvalitet i relationer befordrer denne indlevelse og lydhørhed overfor børnenes forskelligartede udtryk – verbale som nonverbale.

- **Det pædagogiske personale** anvender ovenfor nævnte kvalitative beskrivelser i deres indbyrdes samarbejde om at videreudvikle det faglige pædagogiske arbejde. Det kræver mod og faglighed og villighed til at 'udstille' sig selv. Til gengæld indgår man i en dynamisk faglig kultur, der giver stor tilfredsstillelse i arbejdet.
- Det pædagogiske personale anvender **didaktiske metoder og modeller** til at målsætte, planlægge, gennemføre og evaluere pædagogiske forløb. Dette bevidst planlagte arbejde giver mulighed for at inddrage børnene i fx sange, historier, teater osv. hvor børnene er aktive og engagerede. Under sådanne aktiviteter kan de voksne have særlig opmærksomhed på børnenes deltagelse og indbyrdes relationer. Og gruppen af deltagende børn kan sammensættes, så det enkelte barn får størst muligt udbytte.
- Børnenes indbyrdes relationer – og relationer mellem børn og voksne – **iagttages og beskrives** også i forbindelse med ikke-planlagte aktiviteter i hverdagen: på legepladsen, i garderoben, under måltider, på ture, når barnet ankommer, og når det bliver hentet. Dagtilbuddet kan vælge at skærpe blikket på barnets kommunikation og relationer ved at koncentrere det om en af disse aktiviteter med henblik på at opnå en samlet forståelse af relationelle mønstre både hos det enkelte barn, i børnegruppen og mellem børn og voksne.
- Det pædagogiske personale anvender **analytiske modeller** i bevidstgørelse og udvikling af det pædagogiske arbejde. Der kan henvises til en model for måden den voksne engagerer sig i en aktivitet med børnene – om de 'går foran' (tager initiativet til at sætte noget i gang), 'ved siden af' (følger aktiviteten i tæt samspil med børnene) eller 'bagved' (lader børnene tage initiativet – og følger det på afstand). Børn skal have mulighed for alle disse voksenroller, så de både kan blive inspireret, hjulpet, guidet og selv tage initiativer. Og den voksne skal have kompetencer til at vurdere, hvilken rolle der skal anvendes i den konkrete situation.

En anden analytisk model er beskrevet i bogen 'Inkluderende fællesskaber – kompetencer i vuggestue og børnehave'. Den lægger op til en analyse af de voksnes roller i forskellige former fællesskaber, om der er tale om voksenbestemte eller børnebestemte former for samhørighed og aktiviteter.

Modellen skitseres i nedenstående figur



(Frit efter "Inkluderende fællesskaber – pædagogiske kompetencer i vuggestue og børnehave" af Dorthe Andersen og Katrine Tranum Thomsen – Dafolo. 2014)

- I udvikling af faglighed og pædagogiske metoder anvendes viden og metoder fra **aktionslæring/praksisforskning**. Det betyder en undersøgende og reflekterende tilgang til udvikling af pædagogiske metoder. Og samtidig at udviklingsforsøg gøres systematisk og evalueres, så den udviklede viden fastholdes og udvikles videre.
- Der **samarbejdes tæt og kontinuerligt med forældrene**. Forældrenes orienteres om den pædagogiske udvikling og bestræbelserne for at skabe 'det gode børneliv' i dagtilbuddet. Desuden inddrages forældrene i væsentlige pædagogiske diskussioner og beslutninger ud fra en indstilling om, at forældrenes viden er nødvendig for at det pædagogiske arbejde kan lykkes. Både forældres og pædagogers viden er nødvendig for skabelse af 'det gode børneliv'. Hvert dagtilbud udvikler en plan for inddragelse af forældre i beslutninger om det pædagogiske arbejde.
- Dagtilbuddene anvender erfaringerne fra TOPS og fastholder dannelse af **en gruppe med leder og pædagoger** (implementeringsteam), der har til opgave at inspirere til, udvikle metoder til og evaluere det pædagogiske arbejde – med henblik på at beskrive og analysere det, så gode erfaringer og vigtig viden fastholdes og anvendes i det videre arbejde i hele institutionen.

Teamet har endvidere til opgave at indgå i det tværinstitutionelle samarbejde (se nedenfor).

Udvikling af det pædagogiske arbejde på tværs af dagtilbud

Det er en målsætning i Dragør Kommune, at dagtilbuddene gerne må være forskellige, men de skal alle have en høj kvalitet i det pædagogiske arbejde. Derfor er der udviklet forskellige måder at samarbejde på dagtilbuddene imellem, hvor dagtilbuddene samarbejder og deler viden på tværs.

- **Afholdelse af workshops** for implementeringsteamene. Der sigtes mod 2 – 3 workshops årligt, hvor teamene mødes og udveksler erfaringer med udvikling af det pædagogiske arbejde. Forvaltningen faciliterer disse workshops.
- Anvendelse af den **elektroniske platform**. Der arbejdes på, at der kan lægges såvel fortællinger som videoklip ud på platformen. Dette gøres systematisk – fx beslutning om antal, tidspunkter og evt. temaer. Administrationen har ansvaret for udvikling og vedligeholdelse af platformen.
- Samarbejde med **fagpersoner fra forvaltningen** (talepædagoger, støttepædagogkorps, inklusionsvejleder mfl). Fagpersonerne giver inspiration og sparring til den enkelte institution, men skal også hente viden og erfaringer fra institutionerne. På den måde skaber personalet i dagtilbuddene og fagpersoner fra forvaltningen ny viden om det pædagogiske arbejde, viden som kan tilgå alle dagtilbud gennem samarbejdet på tværs af dagtilbuddene.
- **Besøg hos hinanden**. Der var flere eksempler i TOPS på, at institutionerne hentede inspiration hos hinanden. Og der er interesse for at kunne besøge hinanden, fx hvis nogen har gode erfaringer med analyse af videoklip, med observation af børnenes samspil på legepladsen eller med en bestemt måde at tilrettelægge sange/sanglege på.